

TTIP, CETA i inne ponadnarodowe umowy zagrożeniem dla polskiego rolnictwa i jakości żywności

dr Jarosław Sachajko
Przewodniczący Zarządu Krajowego
Stowarzyszenia Rolników i Konsumentów Kukiz'15

WIELOFUNKCYJNOŚĆ ROLNICTWA

FUNKCJE KOMERCYJNE

- kreacja dochodowa
- utrzymanie zatrudnienia
- wzrost kapitału
- wspieranie działów pozarolniczych

FUNKCJE PRZESTRZENNE

- kształtowanie układu miejscowości
- kształtowanie krajobrazu

FUNKCJE POZAKOMERCYJNE

- funkcje zielone
- funkcje białe
- funkcje błękitne
- funkcje żółte

belgijski ekonomista rolny G. Huylenbroecka

FUNKCJE BIAŁE

- zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego,
- zapewnienie różnorodności żywności,
- zapewnienie żywności o wysokiej jakości zdrowotnej,
- wytwarzanie żywności funkcjonalnej,
- produkcja rolna na potrzeby medycyny.

FUNKCJE ZIELONE

- utrzymanie obszarów chronionych,
- kształtowanie i ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- racjonalna agrotechnika,
- zapewnienie dobrostanu zwierząt,
- podtrzymywanie bioróżnorodności,
- wytwarzanie energii z biomasy,
- poprawa obiegu materii i energii.

FUNKCJE ŻÓŁTE

- utrzymanie spójności i żywotności obszarów wiejskich,
- podtrzymanie tożsamości wsi,
- ochrona tradycji i kultury ludowej,
- rozwój usług związanych z rolnictwem,
- podtrzymanie i rozwój infrastruktury gospodarczej na obszarach wiejskich.

FUNKCJE BŁĘKITNE

- Zarządzanie zasobami wodnymi,
- Poprawa jakości wód,
- Zapobieganie powodziom,
- Wytwarzanie energii wodnej i wiatrowej.

ROLNICTWO PRZEMYSŁOWE

-
- Wpływ na gospodarkę i środowisko

TRANSFORMACJA ROLNICTWA

Od lat 70. XX wieku koncerny są główną siłą odpowiedzialną za transformację rolnictwa. Proces ten potęguje nierówności oraz zmiany społeczne i ekologiczne.

➤ Kontrola i zyski skupiają się w korporacyjnych sieciach przetwórstwa, dystrybucji i sprzedaży detalicznej. Taki stan rzeczy wiąże rolników w kleszczach wzrostu kosztów (nakładów) i spadku cen (produkcji) oraz upośledza rentowność małych gospodarstw.

KORPORACYJNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSTCI

- dążenie do „ochrony” zdrowia ludzkiego poprzez rygorystyczne wymagania sanitarne, weterynaryjne i techniczne pozbawia żywność naturalnego charakteru
- restrykcyjne wymogi w połączeniu z barierami biurokratycznymi, ograniczają możliwości produkcji żywności przez rozdrobnione gospodarstwa rolne
- następuje transfer wartości dodanej z rolnictwa do przemysłu i handlu

SKUTKI ROLNICTWA PRZEMYSŁOWEGO

Korporacyjny model to:

- uzależnienie rolników od komponentów rolnych (nawozy, środki ochrony roślin)
- „brutalne” traktowania zwierząt hodowlanych
- zanieczyszczanie gleby i wody
- zerwanie związku między produkcją, a konsumpcją,
- pomniejszanie wartości pracy, zastępując ją techniką

7 mitów na temat rolnictwa przemysłowego

MIT I: ROLNICTWO PRZEMYSŁOWE UWOLNI ŚWIAT OD GŁODU

Przyczyną głodu na świecie nie jest niedostatek żywności, lecz ubóstwo i brak dostępu rolników do ziemi uprawnej.

Rolnictwo przemysłowe zwiększa skalę głodu, gdyż:

- podnosi koszty upraw,
- pozbawia ziemi dziesiątki milionów rolników,
- skupia się na wysokodochodowych uprawach monokulturowych, często przeznaczanych na eksport.

MIT II: ŻYWNOŚĆ PRZEMYSŁOWA JEST BEZPIECZNA I ZDROWA

Rolnictwo przemysłowe:

- skaża rośliny nawozami chemicznymi oraz pestycydami
zanieczyszcza mleko i produkty odzwierzęce genetycznie
modyfikowanymi hormonami wzrostu oraz antybiotykami;

MIT III: ŻYWNOŚĆ PRZEMYSŁOWA JEST TANIA

Rzeczywiste koszty żywności przemysłowej:

zdrowotne, ekologiczne i społeczne

+ cena w supermarkecie = superdroga żywność

„Świat przemysłu wystawił nam niemal niespłacalny rachunek za swoje przeszłe i aktualne ekscesy”

- P. Hawken,

„...po raz pierwszy w dziejach ludzkości jedzenie zaczyna oznaczać coś złego, zagrożenie” - M. Caparrós

MIT IV: ROLNICTWO PRZEMYSŁOWE JEST BARDZIEJ WYDAJNE

W gospodarstwach, gdzie obok siebie uprawia się różne gatunki roślin, a także prowadzi hodowlę, plony z powierzchni ziemi uprawnej są wyższe niż w wielkich farmach przemysłowych.

Duże farmy wymagają większej mechanizacji, informatyzacji, środków chemicznych. Ma to niszczący wpływ na środowisko naturalne.

MIT V: ŻYWNOŚĆ PRZEMYSŁOWA ZAPEWNIĄ WIĘKSZY WYBÓR

Supermarket daje złudzenie wyboru.

Rynki produktów spożywczych zostały zdominowane przez kilka największych koncernów.

W rzeczywistości mit wyboru maskuje tragiczną w skutkach utratę dziesiątek tysięcy odmian roślin uprawnych, spowodowaną przez praktyki rolnictwa przemysłowego.

HANDEL NA ŚWIECIE KONTROLUJE 10 GLOBALNYCH KORPORACJI

PKB nominalne w 2013 r.

lp	Państwo	Ludność (mln)	PKB (bln \$)	Budżet, przychody (bln \$)
1	USA	318,9	16,720	2,849
2	Chiny	1 355,7	8,939	2,064
3	Japonia	127,1	5,007	1,739
4	Niemcy	81,0	3,593	1,626
5	Francja	66,3	2,739	1,410
6	Wielka Brytania	63,7	2,490	1,007
7	Włochy	61,7	2,068	0,984
8	Brazylia	202,7	2,190	0,851
9	Rosja	142,5	2,113	0,439
10	Kanada	34,8	1,825	0,688
11	Indie	1 236,3	1,758	0,181
12	Australia	22,5	1,488	0,494
13	Hiszpania	47,7	1,356	0,505
14	Meksyk	120,3	1,327	0,291
15	Korea Południowa	49,0	1,198	0,296
16	Indonezja	253,9	0,868	0,138
17	Turcja	81,6	0,822	0,190
18	Holandia	16,9	0,801	0,370
19	Arabia Saudyjska	27,3	0,719	0,303
20	Szwajcaria	8,1	0,646	0,210
21	Szwecja	9,7	0,552	0,284
22	Norwegia	5,1	0,516	0,293
23	Polska	38,3	0,514	0,093
24	Belgia	10,5	0,507	0,242
25	Argentyna	43,0	0,485	0,130

Dane: CIA, Home Page, <https://www.cia.gov/>

library/publications/the-world-factbook/geos/us.html

Największe przedsiębiorstwa amerykańskie w 2013 r.

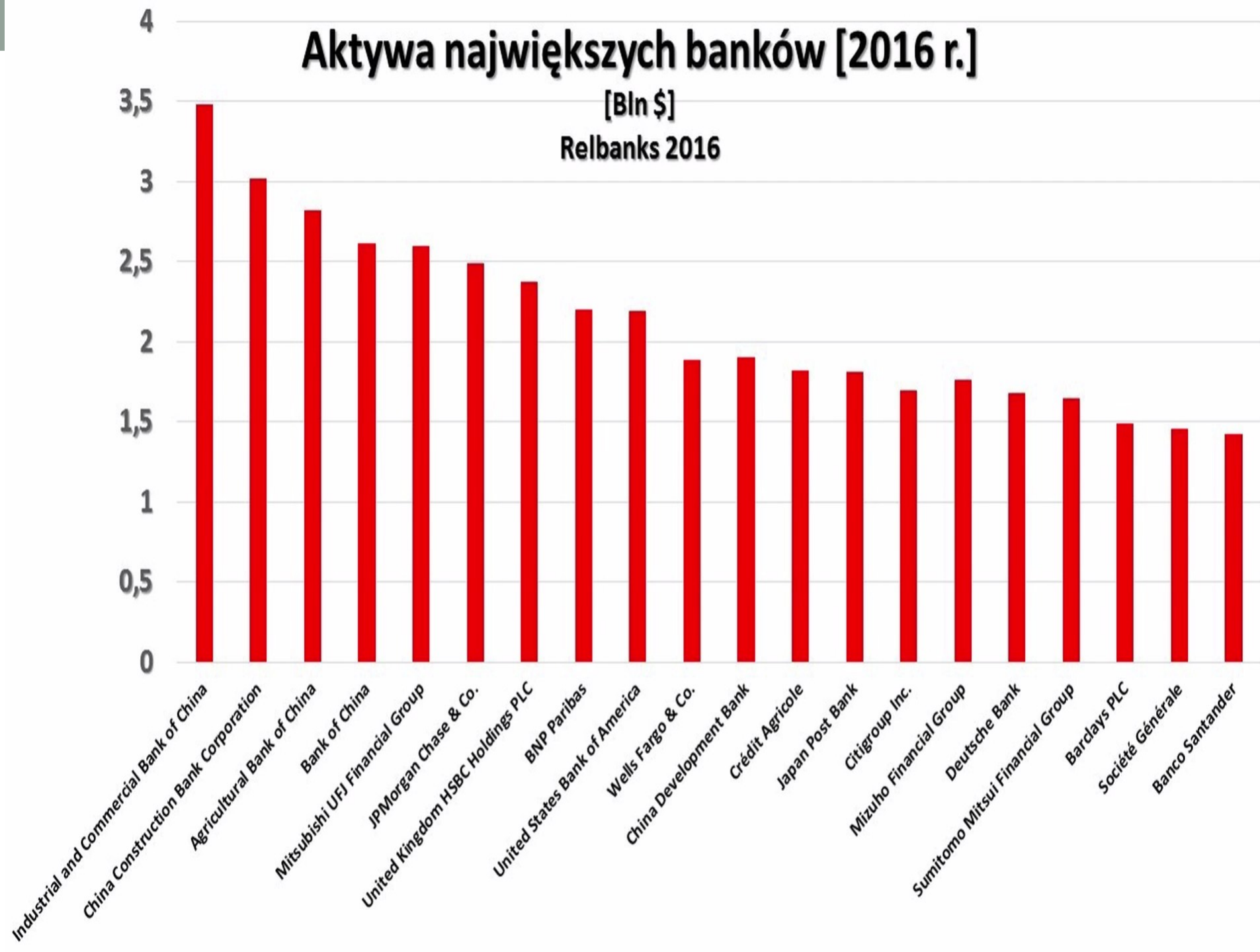
lp	Przedsiębiorstwo	Przychody (mld\$)	Zysk (mld\$)	Majątek (mld\$)
1	Wal-Mart	469	17,0	203,1
2	Exxon Mobil	450	44,9	333,8
3	Chevron	234	26,2	233,0
4	Phillips 66	170	4,1	48,0
5	Berkshire Hathaway	163	14,8	427,5
6	Apple	157	41,7	176,1
7	General Motors	152	6,2	149,4
8	General Electric	147	13,6	685,3
9	Valero Energy	138	2,1	44,5
10	Ford Motor	134	5,7	190,6
11	AT&T	127	7,3	272,3
12	Fannie Mae	127	17,2	3 222,4
13	CVS Caremark	123	3,9	65,9
14	McKesson	123	1,5	33,1
15	Hewlett-Packard	120	-12,7	108,8
16	Verizon Communications	116	0,9	225,2
17	UnitedHealth Group	110	5,6	80,9
18	J.P. Morgan Chase & Co.	108	21,3	2 359,1
19	Cardinal Health	108	1,0	24,3
20	IBM	105	16,6	119,2
21	Bank of America Corp.	100	4,2	2 210,0
22	Costco Wholesale	99	1,7	27,1
23	Kroger	97	1,5	24,7
24	Express Scripts Holding	94	1,3	58,1
25	Wells Fargo	91	18,9	1 423,0

Źródło: CNN Money, Fortune 500

Aktywa największych banków [2016 r.]

[Bln \$]

Relbanks 2016

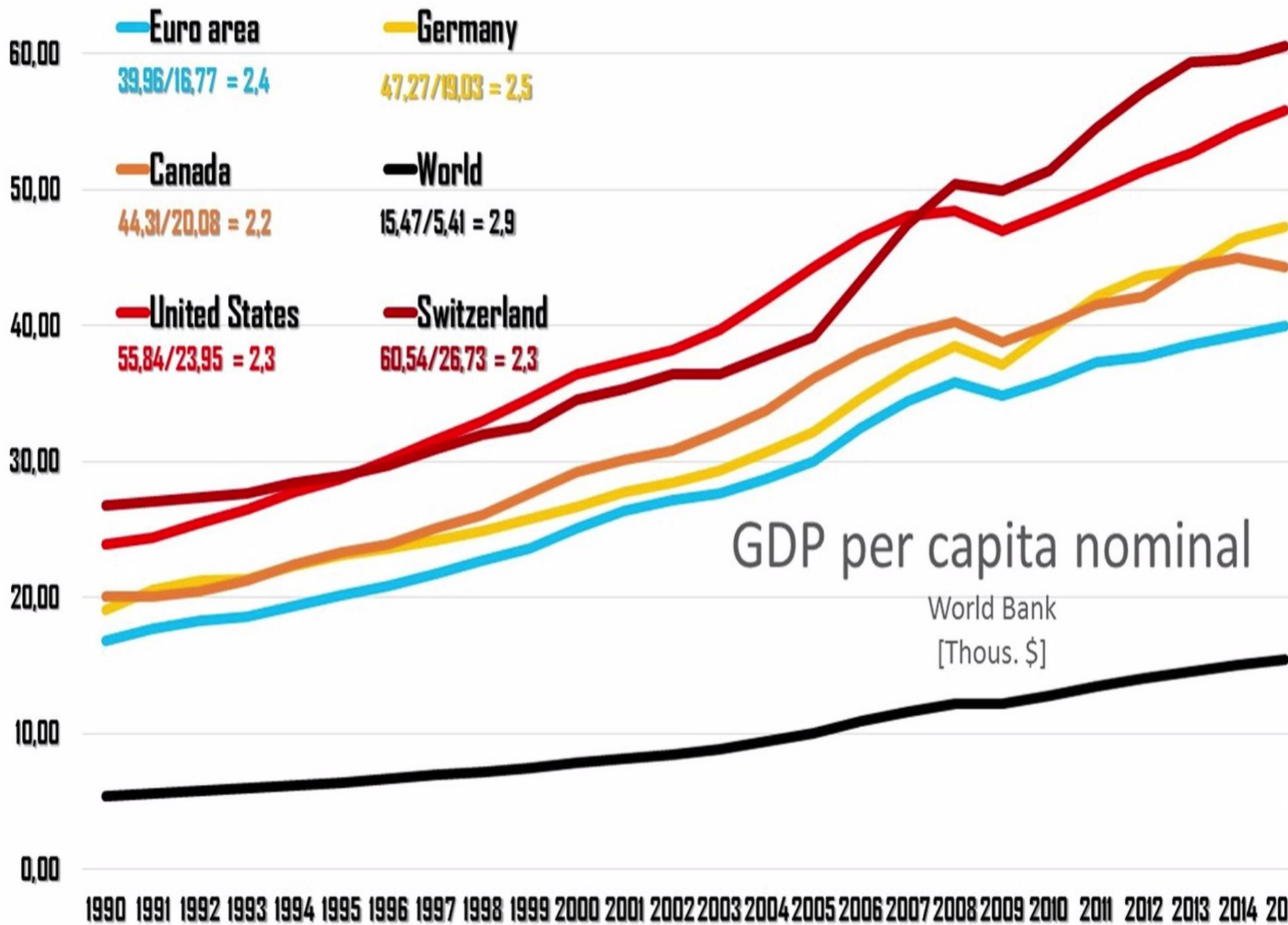

Wartość wszystkich nieruchomości wybranych państw [2012r.]

[Mld \$]

Global Built Asset Wealth Index 2013

MIT VI: ROLNICTWO PRZEMYSŁOWE PRZYNOŚI KORZYŚCI ŚRODOWISKU ORAZ DZIKIEJ FAUNIE I FLORZE

Rolnictwo przemysłowe jest największym zagrożeniem dla różnorodności biologicznej na Ziemi:

➤ masowe użycie nawozów i chemikaliów zatrzuwa glebę i wodę, zabijając skupiska roślin i zwierząt.

Takie rolnictwo bazuje na nieodnawialnych paliwach kopalnych, których spalanie przyczynia się do pogłębiania się zmian klimatu.

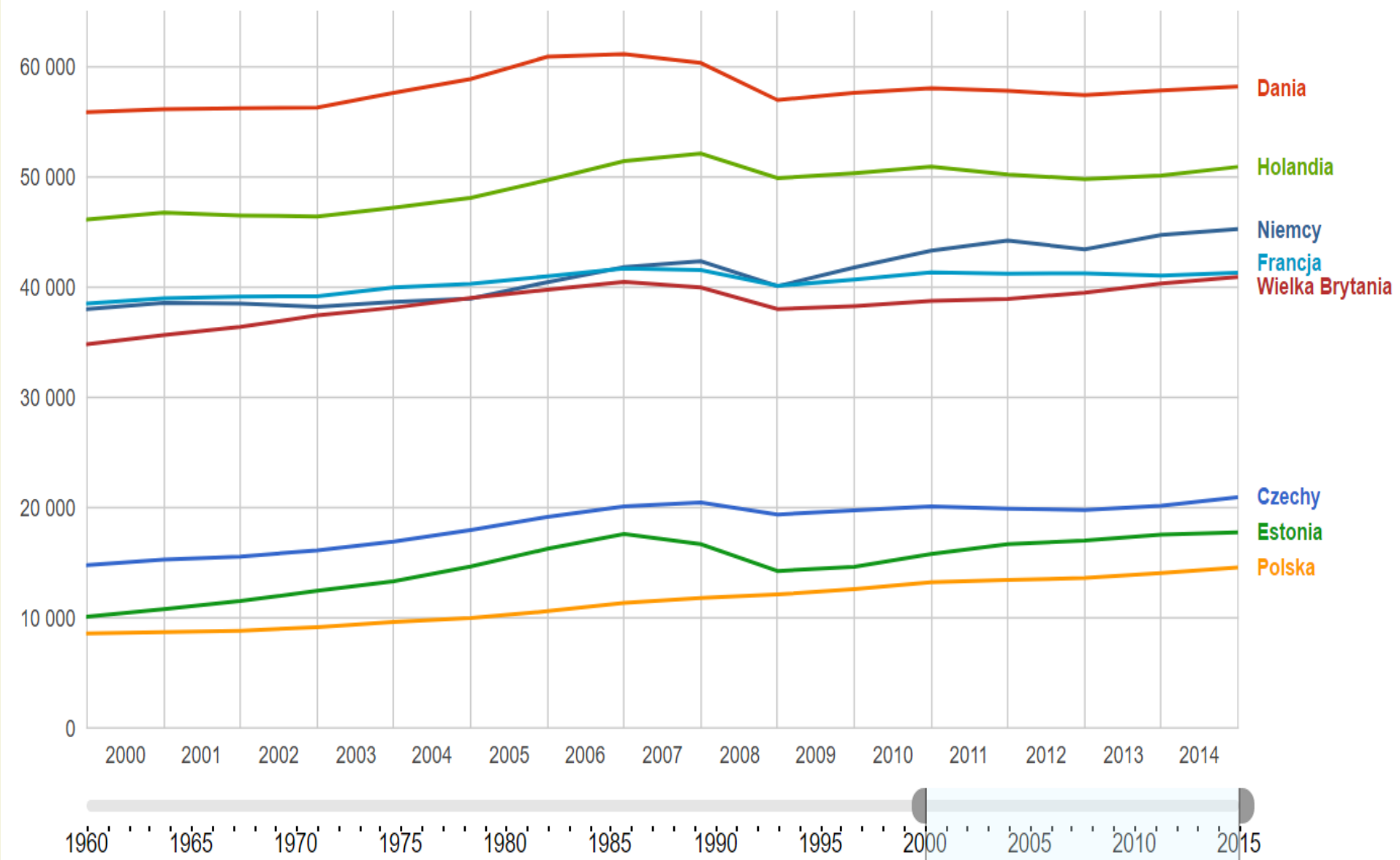
MIT VII: BIOTECHNOLOGIA ROZWIĄŻE PROBLEMY ROLNICTWA PRZEMYSŁOWEGO

- Biotechnologia w rolnictwie umacnia kontrolę nad produkcją i dystrybucją żywności przez największe koncerny.
- Biotechnologia niszczy bioróżnorodność, zagraża bezpieczeństwu żywnościowemu i samowystarczalności kraju

TTIP, CETA I INNE UMOWY PONADNARODOWE

WPŁYW NA POLSKIE ROLNICTWO I JAKOŚĆ
ŻYWNOŚCI

PKB per capita (w stałych dolarach amerykańskich z 2000 r.) ?

Źródło danych: [Bank Światowy](#) Ostatnia aktualizacja: 27 kwi 2017

©2014 Google - [Pomoc](#) - [Warunki korzystania z usługi](#) - [Prywatność](#) - [Wyłączenie odpowiedzialności](#) - [Dyskusja](#)

NAFTA KONSEKWENCJE DLA KANADYJSKIEJ GOSPODARKI

Przeciw Kanadzie międzynarodowe koncerny wniosły 37 pozwów – najwięcej sporów w arbitrażu międzynarodowym

- nastąpił wzrost w kanadyjskim handlu, wzmożł się eksport żywności i surowców do USA.
- najwięcej skorzystały wielkie firmy, zwłaszcza przemysł energetyczny, gdyż dzięki układowi może bez ograniczeń przesyłać nośniki energii do USA.
- doszło do obniżenia-harmonizacji standardów m.in. w zakresie wykorzystania środków ochrony roślin, czy uboju zwierząt.

MAUDE BARLOW O SKUTKACH NAFTA DLA KANADY

Maude Barlow - była doradczyni ONZ, działaczka na rzecz sprawiedliwych umów handlowych

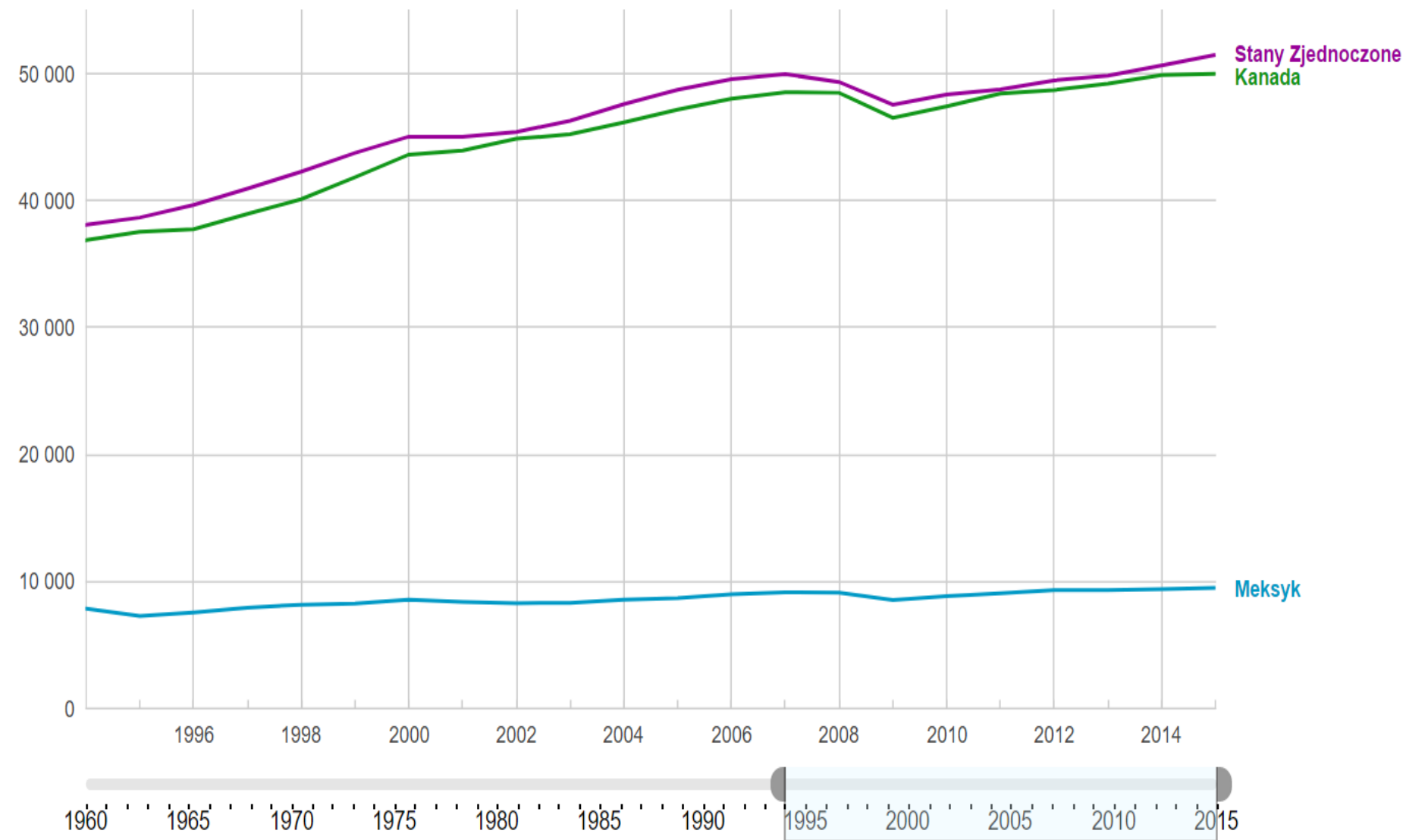
"straciliśmy naszą bazę produkcyjną. Kanada to gospodarka oparta na spółkach-córkach wielonarodowych firm, gdzie wiele naszych fabryk to kanadyjskie spółki-córki firm amerykańskich (...) Więc z kraju, gdzie nieco ponad jedną czwartą PKB stanowił przemysł, zeszliśmy do zaledwie 11 proc. Powróciliśmy do (...) naszej bazy surowcowej; sprzedajemy drewno, ryby, kopaliny, metale, energię itd."

MAUDE BARLOW O SKUTKACH NAFTA DLA KANADY

- *"Odkryliśmy też, że nie było to dobre dla pracowników. Wynagrodzenia praktycznie stoją w miejscu. Nasi robotnicy robią to samo, co robili przed 30 laty, a koszty życia poszły w górę."*
- *"Więc było to tylko dobre dla sektora biznesowego, niedobre dla drobnych rolników. I to chyba bardzo ważna informacja dla Polski".*
- *"CETA i TTIP co prawda mają mieć wpisany w treść proces harmonizacji. NAFTA formalnie tego nie miała, ale mimo to on przebiega, gdyż dla wielkich firm lepiej, jeśli obowiązują te same standardy"*

PKB per capita (w stałych dolarach amerykańskich z 2000 r.) ?

Źródło danych: [Bank Światowy](#) Ostatnia aktualizacja: 27 kwi 2017

SKUTKI NAFTA

UZALEŻNIENIE MEKSYKU OD KUKURYDZY Z USA

Meksykanie uprawiali kukurydzę od 10 000 lat, na początku XXI wieku ograniczyli produkcję.

Meksyk to największy odbiorca amerykańskiej kukurydzy

W 2008 roku ceny tortilli kukurydzianych w meksykańskich sklepach wzrosły o 60%.

Udział importu żywności w PKB wzrósł z 13% do 42% w ciągu zaledwie 8 lat istnienia NAFTA.

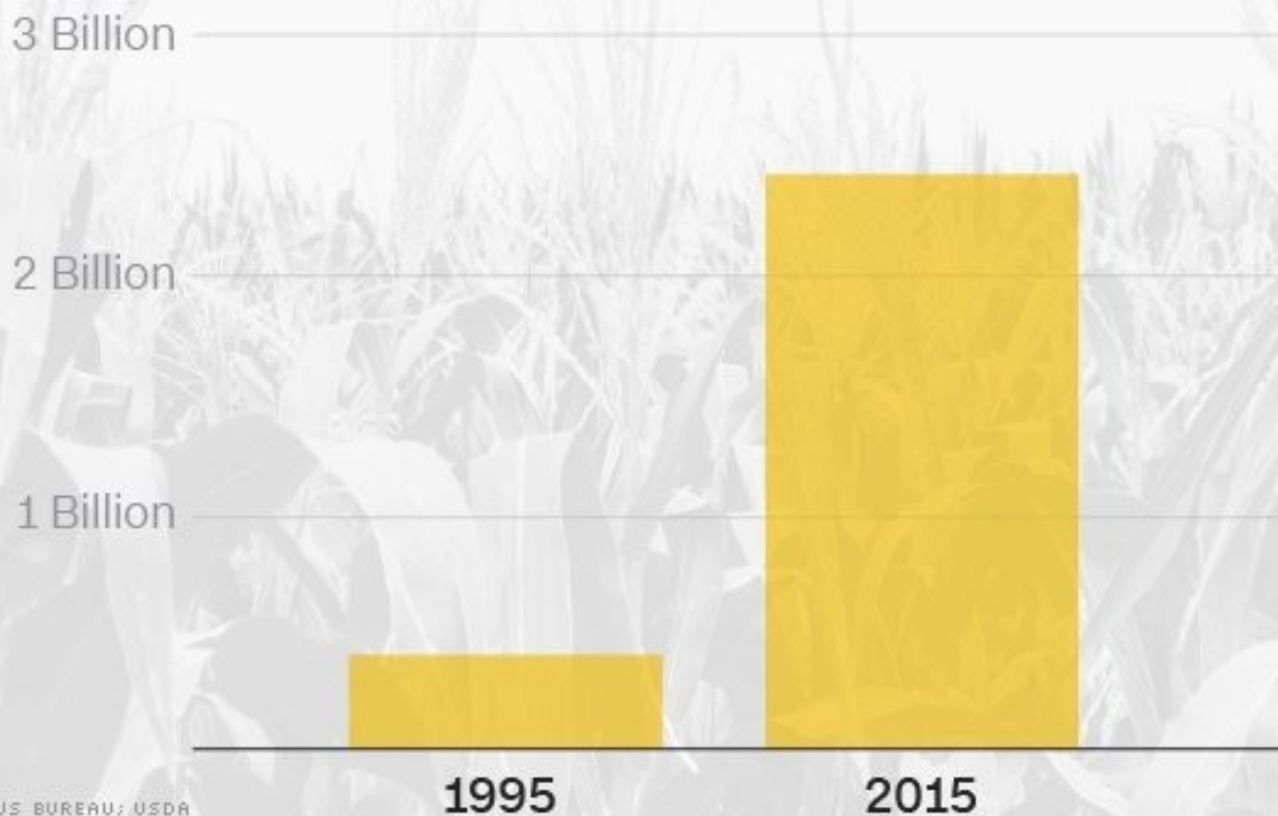

SKUTKI NAFTA

UZALEŻNIENIE MEKSYKU OD KUKURYDZY Z USA

NAFTA winners: U.S. farmers

U.S. corn exports to Mexico

SOURCE: U.S. CENSUS BUREAU; USDA

JAK DOSZŁO DO TAK DUŻEGO UZALEŻNIENIA MEKSYKU OD KUKURYDZY Z USA?

1994 r. – przystąpienie Meksyku do (NAFTA):

- otwarcie na tanią kukurydzę z USA, z której ceną drobni meksykańscy producenci rolni nie mogli konkurować,
- wielu rolników zaprzestało upraw.

Według danych zgromadzonych przez Carnegie Endowment, tani import produktów rolnych od potężnego sąsiada doprowadził ponad milion meksykańskich rolników do bankructwa i wielu z nich zasilło grono nielegalnych imigrantów w USA.

CETA - WPŁYW NA POLSKIE ROLNICTWO

- rolnictwo europejskie nie będzie w stanie konkurować z kanadyjskim/amerykańskim modelem przemysłowym
- obniżenie/zniesienie ceł wwozowych zwiększy eksport tańszych produktów na rynki europejskie
- wymieranie pszczoł zagrazi uprawom, w których Polska jest dziś potęgą, jak produkcja malin, porzeczek, truskawek czy jabłek

CETA - WPŁYW NA POLSKIE ROLNICTWO

- CETA doprowadzi do zanikania gospodarstw rodzinnych
- W Kanadzie obowiązują mniej rygorystyczne normy dotyczące dobrostanu zwierząt, niż te stosowane w UE. Nadzór nad producentami mięsa jest znikomy, w przeciwieństwie do rynkowej presji na prowadzenie hodowli możliwie najniższym kosztem.

CETA - WPŁYW NA JAKOŚĆ ŻYWNOSTCI

- Niemożliwa harmonizacja przepisów dotyczących bezpieczeństwa żywności pomiędzy UE a Kanadą/USA – częściowe uznanie norm (załącznik 5E umowy CETA)
- Standardy dotyczące bezpieczeństwa żywności są wyższe w UE niż w Kanadzie - równanie standardów produkcji żywności w dół.

CETA - WPŁYW NA JAKOŚĆ ŻYWNOSCI

„Kanadyjskie przepisy dopuszczają mycie i przetwarzanie tusz wołowych i drobiowych w chlorowanej wodzie”.

Autorzy raportu Council of Canadians sugerują też możliwość zwiększenia importu do Europy modyfikowanego genetycznie oleju rzepakowego, kukurydzy, soi i buraków cukrowych.

CETA - KONSUMENCI I ZDROWIE

Standardy dotyczące bezpieczeństwa żywności są wyższe w UE niż w Kanadzie – CETA nie gwarantuje obowiązywania zasady ostrożności !!!

- Zagrożenie dla suwerenności żywnościowej.
- Pozbawione wartości odżywczych i smakowych, zawierające substancje chemiczne produkty spożywcze, staną się dominującym pożywieniem.

KONTROLA IMPORTOWANEJ ŻYWNOŚCI

Ograniczenie zdolności UE i państw członkowskich do badania produktów w oparciu o zasadę ostrożności:

➤ możliwość przeprowadzenia ponownej inspekcji żywności

w porcie kraju importującego - przewidziana wyłącznie „wyjątkowo” w rozdziale SPS;

CETA - WPŁYW NA ŚRODOWISKO

Zagrożenia płynące z wielkoskalowego modelu rolnictwa:

- przyspieszone wyjaławianie gleb,
- zanieczyszczenie wód gruntowych,
- eutrofizacja rzek,
- rozwój stref beztlenowych w Bałtyku.

Polska ze swoimi milionami drobnych rolników, wielkimi lasami i zachowaną dziką przyrodą, powinna być europejską i światową potęgą w produkcji żywności ekologicznej, oazą czystego środowiska i bioróżnorodności.

PODSUMOWANIE

CETA → rozwój i dominacja wielkoskalowego modelu rolnictwa przemysłowego opartego na monokulturach, intensywnych uprawach z masowym stosowaniem nawozów sztucznych, herbicydów i coraz silniejszych pestycydów, a także rozprzestrzeniania się upraw GMO

CETA → powstawanie coraz większych ferm hodowlanych z tysiącami zwierząt pozbawionych jakiegokolwiek troski o ich dobrostan, faszerowanych prewencyjnie antybiotykami, a dla zysku hormonami wzrostu, karmionych paszami z roślin GMO, niekiedy klonowanych.

PODSUMOWANIE

W Polsce, tak jak w Meksyku po wprowadzeniu NAFTA, oznacza koniec małych i średnich, wielobranżowych gospodarstw rolnych

„rolnictwo jest najbardziej bezpośrednim ogniwem łączącym nas z życiem. Ono nas karmi i utrzymuje przy życiu. Jeśli klienci muszą płacić <więcej niż normalnie> za to, by rolnicy chronili i odżywiali glebę, to gdzieś tu tkwi zasadniczy błąd. W obecnej sytuacji ludzie, którzy stosują ekologiczne metody uprawy roli, muszą ustalać wyższe ceny, żeby zarobić na przyzwoite życie. Stają bowiem do konkurencji z producentami zręcznie ekstermalizującymi koszty” - P. Hawken

Źródła:

WSPÓŁCZESNE ROLNICTWO KLASYFIKACJA

<https://blogrolniczy.wordpress.com/2012/11/02/rolnictwo-ekstensywne-i-intensywne/>

http://www.geografia24.eu/index.php?strona=_opracowania/geo_320po_r

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI

http://www.dbc.wroc.pl/Content/16059/Sitarz_Janczar_Smuga_Wspolczesne_zagrozenia_bezp

7 mitów na temat rolnictwa przemysłowego

<http://www.dobrze.waw.pl/mity-na-temat-rolnictwa-przemyslowego/>

SKUTKI NAFTA DLA KANADY

<http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/936775,nafta-ttip-usa-umowy-handlowe.html>

<http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/938198,umowy-handlowe-ttip-nafta-maude-barlow.html>

<http://globalnepoludnie.pl/O-tym-jak-wolny-handel-niszczy>

Zbigniew Dylewski - Globalizacja

<https://www.youtube.com/watch?v=iYQ0029FbC0>

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

dr Jarosław Sachajko
Przewodniczący Zarządu Krajowego
Stowarzyszenia Rolników i Konsumentów Kukiz'15